



Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Teorie krajního voluntarismu se zřetelem na pozdější autory

Autor práce: Jana Lastomirská

Obor studia: Humanistika

Posudek vypracoval: Doc. Mgr. Daniel Heider, Ph.D.

Datum: 1.5. 2016

Bakalářská práce Jany Lastomirské „Teorie krajního voluntarismu se zřetelem na pozdější autory“ se věnuje teoriím extrémního voluntarismu u tří myslitelů 19. a počátku 20. století, totiž Arthura Schopenhauera, Jihočecha Ladislava Klímy a Friedricha Nietzscheho. Kromě stručného biografického úvodu v případě každého autora (zcela jistě jde o důležité pasáže s ohledem na zvolené autory a jejich filosofii) se kol. Lastomirská zaměřuje na výklad základních myšlenek těchto autorů, jimiž jsou vůle o sobě, subjekt a objekt (Schopenhauer), odmítnutí subjekt-objektového „rozštěpu“ a egodeismus (Klíma), vůle k moci a nadčlověk (Nietzsche). Práce průběžně a v podobě dílčích shrnutí a celkového závěrečného shrnutí postupuje především komparativním způsobem.

Práce je napsána jasně a čtivě, což není jen zásluhou výběru autorů (zdůvodněný jejich „misogynií“), o jejichž čtivosti není pochyby. Repetitivní způsob doprovázený kumulací informací nenechává čtenáře „ve vzduchoprázdnu“. V rámci přehledu Schopenhauerovy koncepce autorka správně položila důraz na objektivní „vůli o sobě“, která stojí v základu všech jevových manifestací (objektivizací), včetně lidské utrpení, které je dáno neutuchajícím a neukojitelným chtěním další a další libosti. Bakalářka zcela správně poukazuje na to, že tento rozměr „objektu“ a „věci o sobě“ zcela chybí ve filosofii L. Klímy. Klíma je představen jako ten, který „ne-Já“ zcela eliminoval ve prospěch „božského egoismu“, který je podobou absolutního subjektivismu, který nerespektuje a respektovat nemůže žádné morální a jiné normativní hranice. Ať si myslíme o Klímově psychickém stavu cokoli, jeho filosofii lze vskutku pojímat jako jistou „radikalizaci“ a „subjektivizaci“ Schopenhauerova přístupu. Nietzscheho koncepce, která je autorkou vzata až příliš zkrátka, je představena jako ta, která odmítá schopenhauerovský „noumenon“ vůle o sobě a postuluje „herakleitovský“ svět, v němž základní



determinantou a normou by měla být vůle k moci. Tato vůle k moci je vyložena jako síla, která se nachází v neustálém boji s reaktivní silou „slabých“, mezi něž, jak známo, Nietzsche řadí především „platonismus pro lid“, tedy křesťanství. Blížkost Klímově koncepci je zřejmá. Zavedení nových hodnot silným jednotlivcem (v absurdním světě), který je buď egodeistou či nadčlověkem.

Většina autorčiných srovnání je zdůvodněná. Oceňujeme také to, že kol. Lastomirská neváhá formulovat svůj vlastní názor, podle něhož je jí nejbližší konce Schopenhauerova, která přestože je filosofií pesimismu, je také humanismem v tom smyslu, že poskytuje dva nástroje pro vymanění se bolestného koloběhu faustovského chtění, jímž je soucit a umění (především hudba). Oceňujeme také autorčino kritické vymezení se proti ve vnitřních rozporech se nacházející filosofii L. Klímy, který zatímco deklarativně objekt potírá, ho *de facto* neustále předpokládá.

K práci mámě několik málo poznámek:

1. Na str. 11 autorka říká, že jeden z hlavních filosofických zdrojů Schopenhauerovy filosofie je transcendentální idealismus I. Kanta. Stránku předtím však říká, že objekt je „místo, kde se jevy vyskytují v prostoru a čase“. Je známo, že Kantův „noumenon“ je mimo čas a mimo prostor, protože čas a prostor jsou apriorní smyslové formy. Jak tato dvě tvrzení jdou dohromady?
2. Autorka zmiňuje Jana Scota Eriugenu jako jeden z filosofických zdrojů Schopenhauerovy filosofie. V čem přesně jeho vliv na Schopenhauera spočíval?
3. Na str. 12 autorka hovoří o korelaci subjektu a objektu a odvolává se na Aristotelův hylemorfismus. Domníváme se, že tato reference není šťastná. Daleko vhodnější se ukazuje „hylemorfismus“ Kantův, kdy apriorní výbava subjektu a objekt je nezformovanou „látkou“.
4. Mohla by autorka přece jen blíže vyložit Schopenhauerovu nadvládu nad svým chtěním (str. 14)? Autorka opakovaně hovoří o rozumové reflexi a vnějším pozorovateli (str. 16). Máme tuto nadvládu chápat jako určití „poznání nutnosti“, tj. poznání toho, jak nás determinuje vůle o sobě? Má autorka na mysli něco na způsob „stoické svobody“?



5. Navzdory výše uvedenému ocenění „repetitivního“ charakteru autorčina textu mi přece jen některá opakování přijdou již zbytečná a příliš „úzkostlivá“. Viz např. identifikace metafyzické vůle s vůlí o sobě (str. 27); či opakovaná zmínka o genitálních jako koncentrovanému ohnisku vůle u Schopenhauera (tamtéž).

6. Klímova koncepce se nám v některých momentech, zdá se, podobat Ivanu Karamazovi a jeho „nihilismu“. Byl Klíma čtenářem Dostojevského?

Navzdory těmto poznámkám považujeme bakalářskou práci za kvalitní a za splňující nároky spojené s hodnocením „výborně“.

Doc. Mgr. Daniel Heider, Ph.D.